

تحلیل نقش ترویج کشاورزی در توسعه زیرساخت‌های تعاونی‌های تولید روستایی

در استان آذربایجان شرقی

پرویز گل‌پرور^{۱*}، رضا ذبیحی طاری^۲، ناصر سلمانی^۳

^۱ کارشناس ارشد توسعه روستایی و کارشناس مسئول ترویج کشاورزی شهرستان اهر، کارشناس ارشد ترویج

کشاورزی و ^۳ کارشناس علوم تربیتی و رییس اداره آموزش و ترویج کشاورزی شهرستان اهر

اجرای برنامه اصلاحات ارضی دهه ۴۰ موجب فروپاشی مدیریت روستایی و از بین رفتن سازمان‌های جمعی تولید در مناطق روستایی کشور گردید. نظام بهره‌برداری دهقانی و خانوادگی موجب خردتر شدن اراضی و پراکندگی قطعات کشاورزی شده و امکان بهره‌برداری بهینه از نهاده‌های تولید را با محدودیت جدی مواجه نموده است. دولت جهت کاهش مشکلات مدیریتی در بخش کشاورزی اقدام به تعریف و معرفی نظام‌های بهره‌برداری جمعی نموده و قانون تعاونی نمودن تولید را در سال ۴۹ به تصویب رسانید. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی بار دیگر تشکیل شرکت‌های تعاونی تولید روستایی جهت یکپارچه‌سازی اراضی و نوسازی کشاورزی با استقبال دست‌اندرکاران امر روبرو گردیده و به عنوان راهبردی اساسی در مدیریت تولیدات کشاورزی و جهت دستیابی به توسعه کشاورزی معرفی شد. همزمان با سراسر کشور، تعداد ۵۲ شرکت تعاونی تولید روستایی در استان آذربایجان شرقی تأسیس گردید. نگاهی گذرا به عملکرد شرکت‌های تعاونی تولید روستایی استان آذربایجان شرقی حاکی از آن است که این تعاونی‌ها در عرصه عمل از موفقیت چشمگیری برخوردار نبوده و بیشتر آنها دچار رکود و انحراف از اهداف تعریف شده برای تعاونی‌های تولید روستایی شده‌اند. این مقاله که با استفاده از اسناد سازمانی و کتابخانه‌ای و تجارب نگارندگان در زمینه تعاونی‌های تولید روستایی و آموزش و ترویج کشاورزی در سطوح دهستان، شهرستان، استان و کشوری تهیه گردیده، ضمن پرداختن به تاریخچه تشکیل تعاونی‌های تولید روستایی در استان، به احصاء دلایل رکود این شرکت‌ها شامل: تعجیل در تأسیس تعاونی‌ها، نبود مطالعات اجتماعی در مناطق مورد عمل، ناکافی بودن آموزش‌های اعضا و ارکان تعاونی‌ها، ناآشنایی کارگزاران دولتی به اصول و مبانی شرکت‌های تعاونی و سرانجام عدم انسجام سازمانی پرداخته و در پایان نیز توأم با تأکید بر نقش بی‌بدیل آموزش و ترویج کشاورزی در جهت توسعه منابع انسانی و توانمندسازی روستائیان، بهبود زیرساخت‌های تعاونی تولید و گسترش تعاونی‌های تولید خودجوش را توصیه نموده است.

کلمات کلیدی: آموزش و ترویج کشاورزی، تعاونی تولید روستایی، توسعه منابع انسانی